

TARASZ
Sevcsenko
APÁCAHIMNUSZ

M. Mebrensky

Az ukrán költészet mindmáig legnagyobb és egyik legérdekesebb egyénisége Tarasz Sevcsenko (1814–1861). Kalandos, de szenvedésekkel teli, hányatott életet élt, földesura festőjobbágnak taníttatta. Korán kibontakozó és egyre izmosodó tehetsége látván pártfogói és jóakarói kiváltották a jobbágysorból. Forradalmi verseiért a cári kormány Közép-Ázsiába száműzte, majd büntetőtáborba küldte. Amikor innen szabadult, már csak négy esztendeje maradt az alkotásra. Metszeteiért a művészeti akadémia tagjává választották, a KOBZOS című verseskötete pedig az országos hírnévhez a világsikert is meghozta írójának. Természetes hangja, líraisága, a hazai táj festői leírása, a népeletből vett témái, elpusztíthatatlan szabadságszeretete folytán gyakran a mi Petőfinkhez hasonlítják. Kötetünk a költő születésének 175. évfordulójára jelenik meg, és legszebb verseiből ad válogatást a KÁRPÁTI KIADÓVAL KÖZÖS KIADÁSBAN.

TARASZ
Sevcsenko
APÁCAHIMNUSZ

VÁLOGATTA
MISLEY PÁL

A KÖTET FORDÍTÓI
CSORBA GYŐZŐ
GRIGÁSSY ÉVA
KÉPES GÉZA
TANDORI DEZSŐ
WEÖRES SÁNDOR

A KÖTETET SEVCSENKO
SAJÁT MŰVEIVEL
ILLUSZTRÁLTUK

TARASZ

Sevcsenko

APÁCAHIMNUSZ

EURÓPA KÖNYVKIADÓ BUDAPEST

KÁRPÁTI KIADÓ UZSGOROD

1989

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
ПОВНЕ ЗІБРАННЯ ТВОРІВ У ШЕСТИ ТОМАХ
ВИДАВНИЦТВО АН УРСР, КИЇВ, 1963. ТТ. 1—2.

FOLYAM ÖMLIK
KÉK TENGERBE

*Folyam ömlik kék tengerbe,
Vissza útja nincsen.
Kozák lesi szerencsáját,
De szerencse sincsen.
Nekivág a nagy világnak,
Partot ver a tenger.
Szíve hisz a szerencsében,
Feje binni nem mer:
Ismeretlen idegenbe
Léptét igazítsa?
Apját, anyját, szeretőjét
Vajon kire bízza?
Idegent az idegenben
Eleget találhat,
De nincs, aki meghallgassa,
Egy jó szót se válthat.
Jár a kozák messze földön,
Partot ver a tenger.
Azt hitte, hogy szerencsét lel.
Csalódik az ember.
Búg a daru és hazaszáll
Tenger fölött messze;
Sír a kozák: minden útját
Tövis, gaz belepte.*

SZENTPÉTERVÁR, 1838

Weöres Sándor

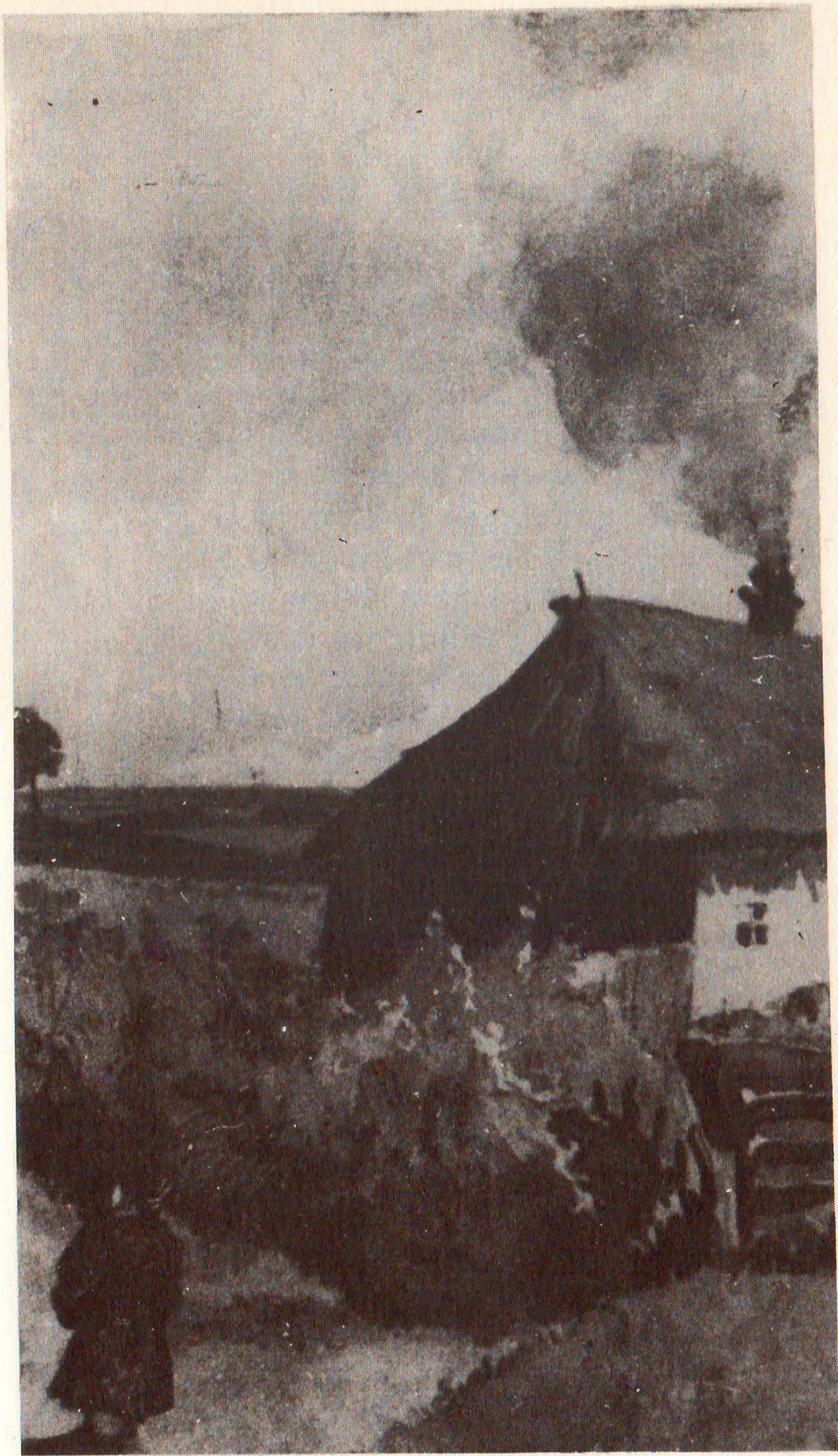
Hej, de árva, aki árva,
 Napról napra sorvad:
 Hajléka sincs itt e földön –
 Vízbe is ugorhat.
 Vízbe néz az ifju ember,
 Magát beleölné;
 Vízbe néz – szegény hazátlan
 Ne szenvedne többé.
 Van, akinek derék sorsa
 Tallózva mezőt jár;
 De az enyém, ez a lusta,
 Tenger túlján kószál.
 Megismerik, süvegelik:
 Könnyen van a gazdag;
 Engem csak észre se vesznek,
 Ha belém botolnak.
 Dús ajkú gazdagot tisztel
 Sok eladó, szép lány;
 S nevet csak, ha meglát, árvát,
 Csúfolódva szól rám.
 „Nem volnék hozzád elég szép?
 Nem illünk-e, mondd csak?
 Nem szeretlek igaz szívvel?
 Nevettem én rajtad?
 Szeresd, szívem, te csak szeresd,
 Akit akarsz éppen,
 Hanem ha eszedbe jutok,
 Ne neved ki mégsem.
 Nagy a világ, nekivágok . . .
 Idegen vidéken
 Lelek jobbat, vagy pusztuljak,
 Mint levél nagy fényben.”

*Nekibúsult, ment a kozák,
Nem sírtak utána.
Idegentől várt szerencsét –
Így lett pusztulása.
A tündöklő égi napra
Haldokolva nézett . . .
Árva, hej, de árva vagy, ha
Idegenben végzed!*

HATCSINA, 1838. NOVEMBER 24.

Tandori Dezső

A SELLŐ

„Hozott anyám e világra
Magas palotában,
Kivitt éjjel, hadd fürödnék
A Dnyeper sodrában.
Míg füröszött, beszélgetett
Velem, kicsinyével:
– Ússzál, ússzál, édes drágám,
Dnyeper gyors vizével.
Sellőként szökj ki a habból
Holnap éjszakára,
Azt a férfit, akivel látsz,
Csiklandozd halálra.
Csiklandozd halálra, kedves,
Rajtam ne nevessen,
Hogyha szomjas zsenge ízre,
Vért ne én könnyezzem,
Igya, bizony, tele magát
Dnyeper kék vizével,
Hagyjon engem, mulasson csak
Édes gyermekével!
Rajta, ússz hát, egyetlenem,
Habok, kapkodjatok!
Köszöntsétek a kis sellőt . . .
Avval felzokogott,
S elfutott. Itt hagyott engem;
Úsztam a habokkal,
Míg rám leltek nővéreim,
S elvittek magukkal.
Már egy bete itt növekszem,
Jó társakkal járva;
Éjfélkor – jön-e a házból? –
Lesek az apámra,
Vagy e palota ura már

*Elvette anyámat?
S ő, az esendő, kedvére
Virulhat, pompázhat?”
Szólt és elnémult a sellő,
Merült a Dnyeperbe,
Mint a kis hal. A fűzfaág
Ráintett a csendre.*

*Az anya járkálni indul,
Nem alhatik éjten,
Jan úr nincs a palotában,
Nincs kivel beszéljen.
Palotából megy a vízhez,
Lánya jut eszébe,
Ahogy egykor fürösztötte,
Lelkére beszélve.
Nem bánja már. Menne vissza,
Ékes háza várja;
A Dnyeper szava erősebb:
Benne éjszakázna . . . !
Vízi lányok utolérték,
Nem is vette észre;
Körülvették, elkapdosták,
Játszadoztak véle.
Játszadoztak, csiklandozták,
Örültek, hogy fogják,
Varsába beszuszakolták . . .
Kacaj szállt, szökellő.
Csak ő, csak ő nem kacagott,
Az a kicsi sellő.*

KIJEV, 1846. AUGUSZTUS 9.

Tandori Dezső

KAZAMATÁBAN

RABTÁRSAIMNAK AJÁNLOM

*Emlékezzetek, cimborák . . .
Jaj, csak a sors vissza ne hozza!
Volt úgy: a börtönrácson át
Leselkedtünk mi vágyakozva,
Bizonytal gondolván: mikor
Ütünk le pár baráti szóra,
Mikor jön el megint az óra,
S találkozunk e sártekén? . . .
Soha! A vén Dnyeperből együtt,
Barátaim, nem kortyolunk,
Elválunk, s visszük bús sorunk,
Kit erdő vár, kit pusztaságok,
Hisszük is még a szabadságot,
De élnünk kell, s ezért mi is,
Mint a többi, élünk.
Míg elér a végünk,
Szeressétek, cimboráim,
Édes Ukrajnámat,
Ajánljátok boldogtalant
Isten irgalmának.
Feledjétek aztán őt is,
Átokszót se vetve,
Rabtársatok néha azért
Jusson eszetekbe.*

ORSZKI ERŐD, 1847

Grigássy Éva

*Nincs csalogánya a csalitnak,
Tán véled együtt elrepült.
A parti forrás rég beomlott,
A fűz kiszáradt, törzse hajlott,
S az ösvényen lábad nyomát
Tövises ág-bog szőtte át.
Hol vagy? Hová vetett a sorsod?
A kósza vágy kibez repített?
Mások között, más ég alatt
Kit boldogítsz? Kibez fonódott
Ölelő két karod, kibez?
Szívem azt sűgja, palotákban
Pompázol, elfeledve rég
Az itthagyott szülői házat.
Légy boldog hát! Adná az ég,
Hogy sose leljen rád a bánat:
Óvjanak meg a paloták,
Hogy sose szórj istenre vádat
S ne átkozd el szülőanyád.*

SZENTPÉTERVÁR, 1847

Grigássy Éva

V

*– Mért jársz a temetőbe, jányom? –
Beszélt lelkére a szülője.
– Mért hullajtsz most is könnyeket,
Mért űzöd ébren éjjeled,
Én szürke gerlém, szólj, mi végre?
– Jó, jó, anyám . . . – S csak jár szegényke,
Anyja meg várja s kesereg.*

*Nem kikerics nyit az éjben
Dombosodó hanton,
Iharfát plántál egy sírra
Hajadon menyasszony.*

*Selyemmel kivarrta.
Azt hitte, majd együtt élnek
Jóistent dicsérve!
Nem úgy történt . . . Senki sincs már
Az ő örömére.
Kuporog a kunyhó mellett,
Alkony jön, más senki.
S az ablakon vénasszonyként
Egy bagoly tekint ki.*

SZENTPÉTERVÁR, 1847

Weöres Sándor

X

*Nehéz, nehéz a rabság nékem . . .
A sors sosem kényeztetett;
Az ember mégis élhetett,
Bár a másén, de tág térségen.
A rosszat rosszabbra cseréltem,
S vágyom a szabad életet.
Esengek érte, folyton várom,
És átkozom vak balgaságom –
Ó, eszeveszett bénaságunk,
Posványba fojtott szabadságunk!
Elgondolom, s a szívem rettenek:
Nem hazám földjébe temetnek,
Nem Ukrajnámban élhetem,
Mi hátravan még énnékem . . .*

SZENTPÉTERVÁR, 1847

Weöres Sándor

MOGYORÓSBAN
JÁRTAM-KELTEM

*Mogyorósban jártam-keltem
Mulatságból.*

*Molnárlegényt megszerettem
Mulatságból.*

*Míg a molnár lisztet őröl,
Velem beszél esküvőről
Mulatságból.*

*Gombáért ligetben jártam
Egynéhányszor,*

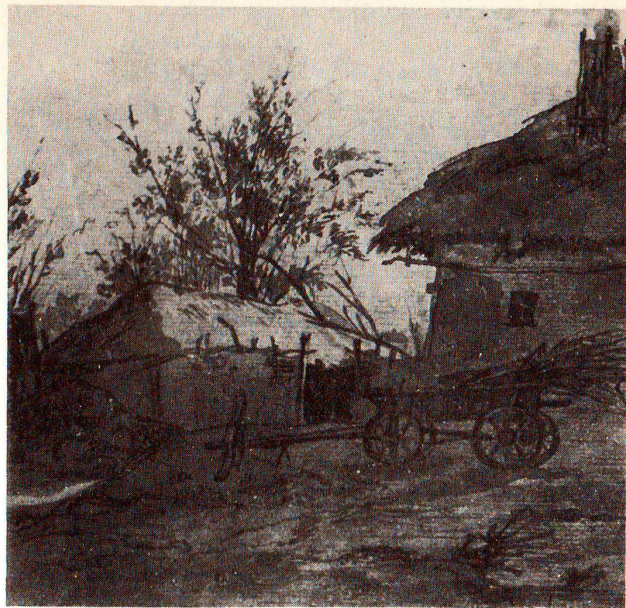
*A nyerges fiát ott láttam
Egynéhányszor.*

*Varr bőrsziját, kantárt, nyerget,
Azért engem is ölelget
Egynéhányszor.*

*Fáért mentem az erdőbe
Egyszer-másszor,*

*Leltem kádár szeretőre
Egyszer-másszor.*

*Míg a kádár abroncsolik,
Énvelem is szórakozik
Egyszer-másszor.*

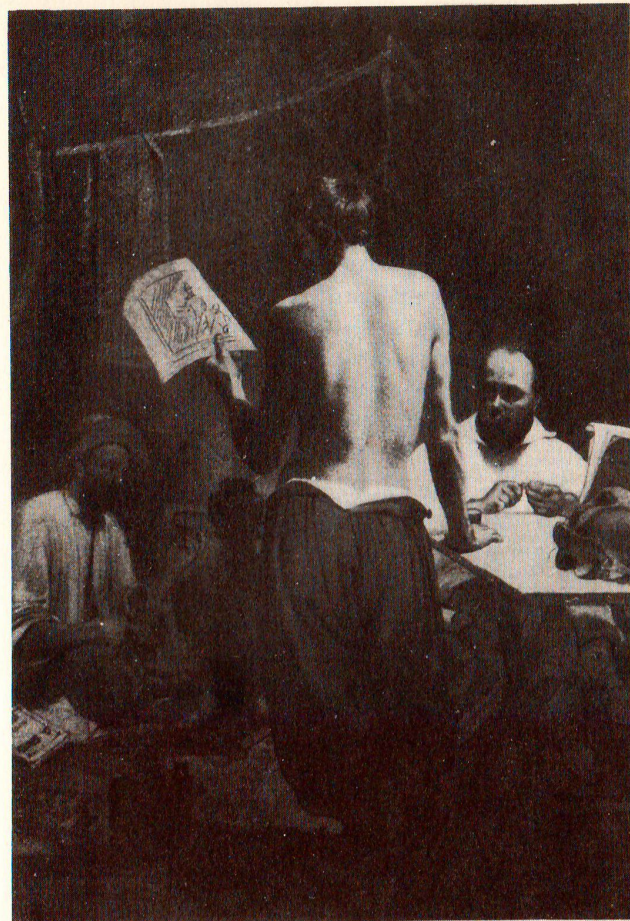
*Anyám faggat: „Mondd kereken,
Édes lányom,
Melyik lesz a vőm énnékem,
Édes lányom?”*

*Mit csináljak? – Azt feleltem:
„Egyszerre lesz, anyám-lelkem,
Mind a három!”*

KOSZ-ARAL, 1848

Weöres Sándor

*Ne éjtidőn, ne amikor
Komádtól hazamész,
Testvér, ne úgy gondold reám,
Hogy épp aludni térsz.
De ha unalom látogat,
Éji fészeklakód,
Akkor, barátom, hívedet
Tanácsra hívhatod.
Úgy gondold: messzi sivatag
Vagy tengerpart miképp
Próbálja balsorsaival
Víg barátod szivét.
Hogy jár-kél ott, mint rejti el
A gondolatait,
Szegény lelkét titkolja, így,
Némán imádkozik,
S Ukrajnára emlékezik,
És rád, kedves felem,
Néha kicsit szomorkodik,
Nem nagyon, persze, nem,
Épp csak úgy. Látod, odakint
Az ünnep közeleg . . .
Testvér, keserves dolog ez:
Magam ünnepelek
A sivatagban. Holnap ott:
Kondul harang szava
Ukrajna-szerte; holnap ott:
Templomok kapuja
Tárul, s tódulnak . . . Holnap itt:
Éhesen felüvölt
Egy sivatagi vad, vele
A metsző szél süvölt.
És homok, hó borítja be*

*Dnyeper-parti fűvényt tiporva
 Szegény falvakat jártam sorra,
 S gondoltam: békét hol lelek?
 Hol bullok el? Mért szenvedek?
 És álmod láttam: egy szép kertben,
 Körül virággal övezetten,
 Mint párját váró ifju lány,
 A balmon kunyhó álldogál
 És Dnyeperünk sok habja táncol,
 Úgy csillog, úgy ég, szinte lángol!
 Hűvös sötétségben balad
 Kiskertben, dús meggy lomb alatt
 Én legkedvesebb nőtestvérem,
 Ki oly sokat szenvedett értem.
 Édeni hűsben lehever,
 Mögötte zúg a nagy Dnyeper;
 Testvérét várja holtaiglan
 És rémlik néki: csónak villan,
 Hullámkaréjon átrepül,
 Felbukkan, újra elmerül . . .
 – Ó, testvérem, az ingó sajkán!
 Külön-külön ébredünk aztán –
 Sorsom: rabság, sorsod: robot –
 Gyermekkorunk is így futott,
 Mi mindig tüskés földön jártunk!
 Imádkozz! Ha talpunkon állunk,
 Majd Isten átsegíti lábunk!*

CSERKASZI, 1859. JÚLIUS 20.

Weöres Sándor

APÁCAHIMNUSZ

*Istenes ház, villám verjen,
Ház, hol élünk ily keserűben,
Halld, Urunk, megvetve téged
Zendül ajkunkról az ének:*

Alleluja!

*Tiltod testünk vigadását,
Szerelmes házasodását,
Pedig gyereket nevelnénk,
Tanúgatva énekelnénk:*

Alleluja!

*Árvákat, minket becsaptál,
Loptál egyre és hazudtál,
Téged mi is csak becsaptunk,
Felvonyítva kikacagtunk:*

Alleluja!

*Miénk az apácaszentség,
Pedig volnánk csak menyecskék . . .
Igy roppjuk bát énekelve,
Ismételjük ropva egyre:*

Alleluja!

SZENTPÉTERVÁR, 1860. JÚNIUS 20.

Tandori Dezső

TARTALOM

FOLYAM ÖMLIK KÉK TENGERBE
Думка («тече вода в сине море . . .»)
(Weöres Sándor)

5

ÉNEK
Думка («тяжко-важко в світі жити . . .»)
(Tandori Dezső)

6

MINEK NEKEM ÉJSZEMÖLDÖK
Думка («нащо мені чорні брови . . .»)
(Tandori Dezső)

10

N. MARKEVICSHOZ
Н. Маркевичу
(Weöres Sándor)

12

NE VEGYÉL EL GAZDAG LEÁNYT
»Не женися на багатій . . .«
(Weöres Sándor)

14

NAPOK MÚLNAK, ELMÚLNAK ÉVEK
»Минають дні, минають ночі . . .«
(Tandori Dezső)

15

VÉGRENDELET
Заповіт
(Csorba Győző)

19

A SELLŐ
Русалка
(Tandori Dezső)
20

KAZAMATÁBAN
(В казематі)

Emlékezzetek, cimborák . . .
»Згадайте, братія моя . . . «
(Grigássy Éva)
24

Egy magam vagyok én
»Ой одна я, одна . . . «
(Weöres Sándor)
27

Gödör ott, gödör itt
»За байраком байрак . . . «
(Weöres Sándor)
27

Marad Ukrajnában nevemnek
»Мені однаково, чи буду . . . «
(Weöres Sándor)
28

— *Ne hagyd árván anyádat — mondták*
»Не кидай матері! — казали . . . «
(Grigássy Éva)
29

— *Mért jársz a temetőbe, jányom?*
»— Чого ти ходиш на могилу? — . . . «
(Grigássy Éva)
30

Jaj, három út, szép széles út
»Ой три шляхи широкіі . . . «
(Tandori Dezső)
34

Napocska játszott fénnyel-árnnyal
Н. Костомарову
(Weöres Sándor)
35

Meggyfák a ház mellett, a kertben
»Садок вишневий коло хати . . . «
(Tandori Dezső)
36

Korán kelő, menetelő
»Рано-вранці новобранці . . . «
(Weöres Sándor)
37

Nehéz, nehéz a rabság nékem . . .
»В неволи тяжко, хоча й волі . . . «
(Weöres Sándor)
38

A kaszás
Косар
(Weöres Sándor)
41

Találkozunk-e még mi újra
»Чи ми ще зійдемося знову? . . . «
(Weöres Sándor)
42

N. N. (*Tizenhárom múlhattam akkor*)
Н. Н. (»Мені тринадцятий минало . . . «)
(Képes Géza)
43

NEM MELEG A NAP IDEGENBEN

»Не греє сонце на чужині... «

(Csorba Győző)

45

SZÖRNYŰ ÉLET! DE MIT TENETNÉNK?

»Самому чудно. А де ж дітись?... «

(Képes Géza)

46

GYERŰNK, VERSELJÜNK ÚJRA HÁT

»А нумо знову віршувать... «

(Csorba Győző)

47

RÁM RONTOTT, MINT ADÓBENAJTÓ

»Мов за подушне, оступили... «

(Csorba Győző)

49

HA TALÁLKOZNÁNK ÚJRA, SZÍVEM

»Якби зустрілися ми знову... «

(Grigássy Éva)

50

MOSDATLAN ÉG, ÁLMOS HULLÁMOK SZÜNTELEN

»І небо невміте, і заспані хвилі... «

(Tandori Dezső)

51

SÍK MEZŐN, A LIGET MELLETT

»Коло гаю в чистим полі... «

(Tandori Dezső)

52

HEJ, HA LENNE SZÉP CIPELLŐM

»Якби мені черевики... «

(Tandori Dezső)

54

HOZOTT ANYÁM E VILÁGRA

»Породила мене мати... «

(Tandori Dezső)

55

HEJ, A KÉSEM, HŰ PAJTÁSOM

»Ой виострю товариша... «

(Csorba Győző)

57

HÓ SZAKAD, SZÉL ŰZI, HORDJA

»По улиці вітер віє... «

(Csorba Győző)

58

SOSE FÉLJ AZ ELLENSÉGTŐL

»Не так ти вороги... «

(Weöres Sándor)

59

MOGYORÓSBAN JÁRTAM-KELTEM

»У перетику ходила... «

(Weöres Sándor)

60

MESSZI RÓNÁK VÉGTELENJE

»І широкою долину... «

(Grigássy Éva)

64

NEM AKAROK HÁZASODNI

»Не хочу я женитися... «

(Tandori Dezső)

65

NINCS E RABSÁGBAN, E MAGÁNYBAN

»В неволі, в самоті немає... «

(Tandori Dezső)

67

NE ÉJIDÓN, NE AMIKOR
»Не додому вночі йдучи... «
(Tandori Dezső)
68

AKÁR A SZTYEPPÉN A CSUMÁKOK
»Неначе степом чумаки... «
(Grigássy Éva)
72

NEM BÁNKÓDOM S UNTATOK MÁR
»Як маю я журитися... «
(Csorba Győző)
73

KIVIRULT A MEZÓN
»Зацвѣла в долині... «
(Weöres Sándor)
74

SZÁMOLOM A NAPOT, ÉJET
»Лічу в неволі дні і ночі... «
(Weöres Sándor)
78

ÉZSAIÁS KÖNYVE 35. RÉSZÉNEK NYOMÁN
Исаия. глава 35 (подражаніе)
(Csorba Győző)
80

HUGOMNAK
Сестри
(Weöres Sándor)
82

AZT GONDOLTAM OSTOVA FEJJEL
»Колись дурною головою... «
(Weöres Sándor)
85

ARÁCSHIMNUSZ
Гімн черничий
(Tandori Dezső)
86

L. (Nem kastélyt: kunyhót eszkábálok)
Л. (»поставлю хату і кімнату... «)
(Weöres Sándor)
89

IFJÚSÁGOD MÁR MESSZE-MESSZE
»Минули літа молодії... «
(Weöres Sándor)
90

ITT IS, OTT IS: KIBÍRHATATLAN
»І тут, і всюди — скрізь погано... «
(Weöres Sándor)
91

JÁROM ÉJJEL A NÉVA-PARTOT
»Якось-то йдучи уночі... «
(Weöres Sándor)
92

IDEJE MÁR, HOGY ELTŰNŐDJÜNK
»Чи не покинуть нам, небого... «
(Weöres Sándor)
93

В сборник вошли стихотворения выдающегося украинского поэта Т. Г. Шевченко.

Литературно-художественное издание
ШЕВЧЕНКО ТАРАС ГРИГОРЬЕВИЧ
ГИМН ЧЕРНИЦ

(Избранное)

(На венгерском языке)

Будапешт: «Европа»; Ужгород: «Карпаты»

Перевод с украинского

Составитель Пал Мишлеи

Отв. редактор Янош Арвай

В книге использованы репродукции
художественных работ Т. Г. Шевченко
Худож. оформление Яноша Гашпаровича

ИБ 2259

ISBN 5—7757—0263—8

Подписано в печать 24.01.89. Формат 70×100^{1/24}. Бумага офсет-
ная № 1. Печать офсет. Усл. печ. л. 5,63. Усл. кр.-отт. 6,48.
Уч.-изд. л. 3,03. Тираж 2600 экз. Заказ № 9—32. Цена 1 р. 10 к.

Отпечатано с диапозитивов издательства

«Европа» (Будапешт, ВНР)

Киевской книжной фабрикой «Жовтень».

252053, Киев-53, ул. Артема, 25.

MEGJELENT AZ EURÓPA KÖNYVKIADÓ (BUDAPEST)
ÉS A KÁRPÁTI KIADÓ (UZSGOROD, UKRÁN SZSZK)
KÖZÖS KIADÁSÁBAN

FELELŐS KIADÓ OSZTOVITS LEVENTE,
AZ EURÓPA KÖNYVKIADÓ IGAZGATÓJA
SZEDTE A FORMATÍV KFT., BUDAPEST
A NYOMÁS ÉS A KÖTÉS A SZOVJETUNIÓBAN KÉSZÜLT
FELELŐS SZERKESZTŐ ÁRVAY JÁNOS

A KÖNYVET GASPÁROVICS JÁNOS TERVEZTE
MŰSZAKI SZERKESZTŐ PINTÉR LÁSZLÓ
MŰSZAKI VEZETŐ MIKLÓSI IMRE
KÉSZÜLT 6,13 (A/5) ÍV TERJEDELEMBEN
ISBN 963 07 4807 x